HØJBY nyt

Lokalnyheder for Højby-Lindvedområdet

Indlæg i Højby Nyt 2010 Nr. 3

Hændelser i Højby under krigen 1940-45

Af: Paul Georg Pedersen, formand for Højby Lokalhistoriske Arkiv.

Ja, vi starter lidt før, for i oktober 1939 får Højby og omegn indkvartering af danske soldater, som blev indkvarteret rundt om på gårdene, hvor de var på fuld kost, hvilket betød, at hvis de om dagen var ude i terrænet, skulle de selvfølgelig også have madpakker med fra deres respektive indkvarteringssteder. De danske soldater forlod Højby igen i februar 1940 efter 4 måneder, og blev flyttet til Sønderjylland, hvor de var med til at forsvare grænsen og Danmark, da tyskerne rykkede ind den 9. april.
(Årsagen til at de danske soldater blev sendt ud i landområderne til indkvartering, var, efter hvad jeg kan læse mig til, den, at der blev indkaldt ekstra reserver til at forsvare Danmarks neutralitet i månederne op til besættelsen. Forsvarsordningen af 1937 betød nemlig, at der kun var indkaldt mandskab 5 måneder om året i fredstid, de øvrige 7 måneder lå kasernerne tomme bortset fra befalingsmandsskolerne. Så disse reserver har man måske ikke kunnet skaffe plads til på kasernerne, i dette tilfælde Odense).

Vi springer nu frem til 18. marts 1941, hvor Højby igen bliver besat, men denne gang af tyskere. Et batteri svært feltartilleri, bestående af 175 mand og ca. 100 heste, skulle fra den ene dag til den anden indkvarteres i Forsamlingshuset og rundt om på gårdene. Deres kanoner ville de have ved jernbanen, men dette blev forhindret af Stiftamtmanden. Som formand for Sydfynske Jernbane henviste han dem i stedet for, i samarbejde med sognefoged Jens Poulsen Jensen, til Fengers grusgrav nede i åsen, hvorfra de senere flyttedes op i Toften lige over for kirken. Den tyske oberstløjtnant blev indkvarteret hos dyrlæge Sloth (Højbyvej 38), der meget beskæmmende for byens borgere heilede tyskerne velkommen til byen, sammen med sin ven og ligesindede Niels R. Andersen, "Kærsagergård" (Nr. Lyndelsevej 21). Uden for dyrlæge Sloth's hus blev der nu sat vagt på døgnet rundt, som omgående af Højbyerne blev døbt "Slotsvagten"!!! (Sloth havde i øvrigt under krigen tit det tyske hagekors hængende ud fra 1.salen mod Højbyvej). Nørrelund's aftægtsvilla (Nørrelunden 3) stod på det tidspunkt tom, og den blev benyttet til værksteder, ellers var begge byens skoler sikkert blevet beslaglagt.
Soldaterne var yderst elskværdige – i henhold til deres instrukser – og det var ikke fri for, at folk stridedes om, hvis soldater der var de bedste. I sammenligning med de danske, der havde været der vinteren før, faldt ikke alt ud til vore egnes fordel. Karlshøj (Svendborgvej 318) havde batteriets regnskabsfører indkvarteret og havde svært ved at modstå dennes elskværdighed – Han havde et billede af regnskabsfører von Mieddes stående og sagde: "Dette venskab vil bestå efter krigen".
Modsat var det ikke alle de tyske soldater, der var lige Hitler-tossede. 3 ældre soldater – smede – frabad sig Hitler-hilsen i smedien, hvor de arbejdede, én af dem gav en dag en ung soldat en lussing, fordi han heilede.
Men efter 14 dage, omkring 1. april, afgik hele styrken efter sigende til Balkan.

Vi springer igen lidt frem i tiden til den 23. januar 1942, hvor Højby Skytteforenings bestyrelse havde udelukket dyrlæge Sloth's søn, Hans Sloth, og en anden ung mand fra Højby af foreningen på grund af deres på flere områder uheldige opførsel, der bl.a. for Hans Sloth's vedkommende bestod i at optræde i tysk uniform (Hitler-Jug.). Dette i forbindelse med meget andet, såsom hærværk på skydebanen i skoven m.m.
Udelukkelsen får nu følger, da formanden for Skytteforeningen, gårdbestyrer Svend Christiansen på "Vestergård", modtager et brev afsendt af en repræsentant for D.N.S.A.P. (Dansk National Socialistiske Arbejder Parti) i Odense, med ordene om at det var politisk forfølgelse, at Hans Sloth og en kammerat var udelukket af foreningen for at have optrådt i tysk uniform. Efter dette trådte bestyrelsen sammen

og frafaldt argumentet. Hvis det kunne opfattes som foran nævnt, måtte øvrigheden afgøre spørgsmålet, for – "Politisk forfølgelse ville vi meget have os frabedt, da dette ikke ligger på linie med vort arbejde i foreningen, men opførslen og tonen blandt de yngre medlemmer må være, som vi kalder det, forsvarlig for foreningens trivsel – ligegyldigt om de tilhører det ene eller andet parti. Men Hans Sloth bliver ikke optaget".

Efter nogle kontakter parterne imellem både skriftligt og telefonisk, ender det op med, at denne repræsentant for DNSAP i Odense opsøger Svend Christiansen på "Vestergård", hvor han gør ham forståeligt, at han ikke ville høre mere om disse tåbelige argumenter fra foreningens side. "Hans Sloth er en meget betydelig ung mand, som han særdeles godt kendte. Han var en af dem, som tegnede til at blive en af de bedste inden for deres rækker, og som de ventede sig meget af. Han er nemlig optaget af alt det nye, som nu uvægerligt vil komme og som vi andre snart vil sande som en kendsgerning. Vi kan lige så godt først som sidst erkende det faktum og handle derefter i egen interesse. Og Hans Sloth skal optages som medlem – og det straks. –"

Videre omtalte denne Thor Nielsen, som manden hed, det mærkelige i, at landboerne stadig syntes at stå tilbage i udvikling! De kunne ikke følge med tidens strømninger – Byboerne og især ungdommen var helt anderledes indstillet på den nye verdensudvikling, som Hitler på en så storartet måde havde grundlagt, og som vi for øvrigt, enten vi ville eller ej, snart skulle komme til at følge. –

Efterhånden var Svend Christiansen blevet ret irriteret og spurgte, om han, Thor, da virkelig troede, at vi slavisk alle ville følge en gal mands bud? Herover blev Thor Nielsen meget opbragt, og for første gang begyndte han med trusler, idet han nævnte, at Svend Christiansen også havde været begejstret tilhører ved Niels Pedersens foredrag i Allerup kort forinden, og lod ham forstå, at dette her var uhyre alvorligt. DNSAP er en bevægelse, der inden længe vil beslaglægge alle skydebaner til deres unge, og så skal I nok få at se, hvem der besidder magten og midlerne, og han skulle vise Svend Christiansen, at hvis han blev ved med at stå stejlt på sit standpunkt, ville han snart komme til at dele skæbne med Niels Pedersen!! (Hvilken skæbne denne N.P. fik, er arkivet ubekendt).

Efter denne skråle gjorde Svend Christiansen manden opmærksom på, at han intet kunne foretage sig uden om bestyrelsen – "Jeg vil forelægge dem sagen endnu en gang, men står det til mig, så er vor stilling klar og ligetil". "Kom nu til fornuft, unge mand, kan De da virkelig ikke indse deres håbløse stilling. De må jo være klar over, at det er Klaus Berntsens gamle forening, De er formand for og jeg, der har haft så meget med skyttesagen at gøre igennem årene, véd, at det ville gøre ham ondt, hvis I her ude i Højby svigtede foreningens formål – dette at oplære de unge til at forsvare deres land og hvad der er dem dyrebart og helligt. –

Svend Christiansen fik to dages betænkningstid til at forhandle med sin bestyrelse, som stod fuldt og fast bag ham, og han henvendte sig ikke til Thor Nielsen, men denne ringede til Svend Christiansen på tredie dagen og lod ham forstå, at nu måtte han som formand tage følgerne for den videre udvikling, hvis han ikke inden næste dags formiddag kl. 10 personligt gik til Hans Sloth med en undskyldning for sin forkerte handling og optog ham som medlem igen. –

Svend Christiansen lagde røret hårdt på telefonen og ringede af.

Der var jo, som man kan forstå af ovenstående, stor bekymring i dagene efter, om denne Thor Nielsen, dyrlæge Sloth og compagni turde slå til. Men der skete heldigvis intet.

Kilde: Johanne Larsen, datter fra "Granly"
Svend Christiansen, bestyrer på "Vestergård" og formand for Skytteforeningen 1942-47.
Frands Johan Ring, lærer på Højby Skole 1917-55